

ETYKA ZAWODOWA POLICJANTA

podinsp. Leszek Bieliński

Wydział Organizacji Szkolenia i Dowodzenia

Życie w epoce zamętu w sferze pojęć i wartości oraz zacierających się granic między...

- Dobrem a złem.
- Przyzwoitością a pazernością.
- Honorem a zadufaniem.
- Tolerancją a cynizmem.
- Wolnością a swawolą.
- Demokracją a anarchią.

Czy zatem rozważanie o zasadach etyki zawodowej policjanta to przedsięwzięcie heroiczne ?

Pytanie otwarte ...

Jak być policjantem „ludzkim”,
a jednocześnie skutecznym
- działającym
w granicach prawa ... ?

PODSTAWOWE POJĘCIA

ETYKA: (gr. *ethos* – obyczaj,
zwyczaj)

Nauka o społecznych
i psychologicznych źródłach
powstawania poglądów moralnych,
ich funkcji społecznej, prawach rozwoju
i kryteriach oceny moralnej.

Zajmuje się refleksją, teoretycznym
namysłem nad moralnością.

MORALNOŚĆ

Zjawisko społeczne - którego zadaniem jest regulacja całokształtu stosunków między jednostką a jednostką oraz między jednostkami a grupami społecznymi.

Są to faktycznie funkcjonujące w społeczeństwie poglądy i przekonania znajdujące odzwierciedlenie w postawach ludzi, ich postępowaniu i współżyciu.

M O R A L N O Ś Ć cd.

Norma Moralna

Reguła postępowania uznana w danym środowisku na podstawie jakichś ocen i norm ogólniejszego charakteru.

Ocena Moralna

Aprobata lub dezaprobata ludzkiego postępowania, uwzględniająca: motywy, działanie (zaniechanie), skutki; wyrażana w sposób werbalny lub pozawerbalny.

MORALNOŚĆ cd.

SANKCJA MORALNA:

Reakcja (własna lub grupy społecznej) na zachowanie się jednostki, konsekwencja oceny moralnej występująca w formie kary (dezaprobata) lub nagrody (aprobaty); posiadająca wymiar indywidualny (wyrzuty sumienia, samozadowolenie), bądź wymiar społeczny (pochwała społeczna, odrzucenie przez grupę).

ETYKA ZAWODOWA

Zespół zasad i norm określających, jak z moralnego punktu widzenia (ze względu na dobro człowieka) powinni zachowywać się przedstawiciele danego zawodu.

Dotyczy w szczególności zawodów o wyjątkowym znaczeniu, np.: lekarza, nauczyciela, adwokata, policjanta, żołnierza, księdza itd. Stanowi ona zastosowanie wartości i norm moralnych, występujących w danym społeczeństwie, w konkretnych sytuacjach zawodowych.

Zawód (praca) jest częścią naszego życia ...

Pasja i motywacja w wykonywaniu
czynności zawodowych powoduje,
robi się to jak najlepiej...

Etyka zawodowa ma wskazywać, jak się
należy zachowywać i działać moralnie oraz
zgodnie z sumieniem
w zakresie specyficznych wymogów
wykonywanego zawodu.

W świecie idealnym Policja byłaby niepotrzebna ..., a skoro jest to ...

1. Do czego potrzebna etyka, skoro policjant podejmując jakiegokolwiek czynności służbowe musi skrupulatnie przestrzegać prawa ?
2. Jaką przyjąć hierarchię wartości, gdy trzeba dokonać wyboru mniejszego zła ?
3. Jak postąpić, kiedy zachodzi konieczność podjęcia czynności dwuznacznej z moralnego punktu widzenia ?
4. Jak zachować spokój sumienia w kontakcie z brutalnością środowisk przestępczych i patologicznych ?

Dlaczego etyka zawodowa jest niezbędna w pracy policjanta?

- Policjant bezpośrednio odpowiada za wartości najwyższe (życie, zdrowie, wolność, bezpieczeństwo).
- Policjant w swojej pracy stale kontaktuje się z ludźmi (etyka określa przede wszystkim postawę człowieka względem drugiego człowieka).
- Prawo nie reguluje wszystkich zachowań społecznych (po wyczerpaniu norm prawa policjant powinien stosować normy etyczne).

Ustawa sejmowa z dnia 6 kwietnia 1990 r.

Ustawa powołująca Policję,
w zawartej rocie ślubowania
zobowiązuje funkcjonariuszy
do kilku najbardziej elementarnych
zasad postępowania, w tym m.in.
przestrzegania zasad etyki
zawodowej.

Bo kto przysięgę naruszy,
Ach, biada jemu, za życia biada!
I biada jego złej duszy!
A. Mickiewicz, *Świtezianka*

Każdy policjant rozpoczyna swoją drogę
zawodową od złożenia ślubowania.

O podniosłym i uroczystym charakterze
ślubowania świadczy obecność
policyjnego sztandaru, stanowiącego
symbol tożsamości i honoru danej
jednostki Policji.

Służba / Praca ...?

Zawód funkcjonariusza Policji określa się zarówno oficjalnie, jak również potocznie, terminem „służba”.

Pojęcie to wyraża się, między innymi, poprzez ciągłą gotowość do podjęcia czynności wymagających zwiększonego wysiłku, nierzadko kosztem własnego czasu wolnego, podporządkowanie wobec przełożonych oraz związane ze specyfiką zawodu ponadprzeciętne ryzyko.

Służba ...

Ustawa o Policji z dnia
6 kwietnia 1990 r.

Rozdział 1. Przepisy ogólne.

Art. 1 [Cel i zadania]

1. Tworzy się Policję jako umundurowaną i uzbrojoną formację służącą społeczeństwu i przeznaczoną do ochrony bezpieczeństwa ludzi oraz do utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego.

Służba ...

Ustawa o Policji z dnia
6 kwietnia 1990 r.

Rozdział 5. Służba w Policji

Art. 25 [Kwalifikacje]

1. Służbę w Policji może pełnić obywatel polski o nieposzlakowanej opinii ...

Powołani do służenia

"Ja, obywatel Rzeczypospolitej Polskiej, świadom podejmowanych obowiązków policjanta, ślubuję: **służyć wiernie Narodowi**, chronić ustanowiony Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej porządek prawny, strzec bezpieczeństwa Państwa i jego obywateli, nawet z narażeniem życia. Wykonując powierzone mi zadania, ślubuję pilnie przestrzegać prawa, dochować wierności konstytucyjnym organom Rzeczypospolitej Polskiej, przestrzegać dyscypliny służbowej oraz wykonywać rozkazy i polecenia przełożonych. Ślubuję strzec tajemnic związanych ze służbą, honoru, godności i dobrego imienia służby oraz **przestrzegać zasad etyki zawodowej.**"

Etos służby ...

Etos (z greckiego – zwyczaj, porządek, ład)

– realizowany i obowiązujący w grupie społecznej, społeczności czy kategorii społecznej zbiór idealnych wzorów kulturowych (ideałów), jasno określonych.

Etos funkcjonariuszy służb państwowych buduje się latami i oparty jest on na faktycznie wyznawanych wartościach przyjętych w danej formacji.

Z HISTORII POLICJI...

Ostaszków, Kalinin, Miednoje
- trzy miejsca wiążące się
nirozzerwalnie z etosem służby
funkcjonariuszy Policji
Państwowej.

Poczucie honoru ...

Symbolicznym zobowiązaniem funkcjonariusza Policji do zachowania zgodnego z zasadami etyki zawodowej jest poczucie honoru.

Honor funkcjonariusza oznacza, że dane przez niego słowo będzie dotrzymane, a uczciwość i misja służby publicznej ma pierwszorzędne znaczenie w wykonywaniu zawodu.

Mundur ...

Wyrazem zewnętrznym służby państwu jest mundur funkcjonariusza, który identyfikuje go z formacją, podnosi prestiż społeczny, ale również zobowiązuje do godnego zachowania w miejscach publicznych oraz obliuguje do niesienia pomocy innym nawet poza godzinami służby.

Stanowi symbol sprawiedliwości, opieki i ochrony, posiada wartość historyczną, jak również emocjonalną.

Dylematy ...

Specyfika pracy policjanta, to posiadanie szeregu uprawnień (np.: legitymowanie, przeszukanie, możliwość zatrzymania, praca operacyjna), a także stosowanie środków przymusu bezpośredniego – w tym broni palnej. Policjant, w codziennej służbie, jest zmuszony wkraczać w różne sfery życia społecznego (często w sprawy osobiste o różnym stopniu intymności).

Etyka zawodowa policjanta

Wewnętrzne regulacje prawne dotyczące etyki zawodowej policjanta

- art. 7 ust. 1 pkt. 7 ustawy o Policji

Komendant Główny Policji określa zasady etyki zawodowej policjantów po zasięgnięciu opinii związku zawodowego policjantów.

- art. 14. ust. 3 ustawy o Policji

Policjanci w toku wykonywania czynności służbowych mają obowiązek respektowania godności ludzkiej oraz przestrzegania i ochrony praw człowieka.

- art. 27 ustawy o Policji (rota ślubowania policjanta)

- Art. 58. ust. 1 ustawy o Policji.

Policjant jest obowiązany dochować obowiązków wynikających z roty złożonego ślubowania.

- art. 132 ust. 1 ustawy o Policji

Policjant odpowiada dyscyplinarnie za popełnienie przewinienia dyscyplinarnego polegającego na naruszeniu dyscypliny służbowej lub nieprzestrzeganiu zasad etyki zawodowej.

Etyka zawodowa policjanta

Zarządzenie Nr 805

Komendanta Głównego Policji

z dnia 31 grudnia 2003 r.

w sprawie

„Zasad etyki zawodowej policjanta”.

PRZYKŁADOWE PROBLEMY ...

1. Podejmowanie interwencji bez czapki służbowej.
2. Brak schludnego wyglądu, brudne umundurowanie.
3. Faworyzowanie osoby dobrze nam znanej (znajomy, osoba rozpoznawalna medialnie).
4. Podkreślanie wyższości wykonywanego zawodu policjanta, pokazanie obywatelowi, że „nam wszystko wolno”.
5. Zwracanie się do petenta na „TY”.
6. Wypytywanie bez uzasadnienia o sprawy osobiste.
7. Używanie niestosownych słów lub gestów w sytuacjach, kiedy przypadkowymi świadkami rozmów policjantów mogą być osoby postronne.

Etyka zawodowa policjanta

Odpowiedzialność policjanta za nieetyczne zachowanie:

- Odpowiedzialność karna - w zakresie norm chronionych prawem karnym (i innymi normami prawnymi).
- Odpowiedzialność dyscyplinarna – na podstawie art. 132 ust. 1 ustawy o Policji.
- Odpowiedzialność moralna – zachodzi niezależnie od odpowiedzialności karnej i dyscyplinarnej; zawsze wtedy, gdy człowiek ma możliwość świadomego działania (jest podmiotem moralnym); w wymiarze wewnętrznym (wyrzuty sumienia lub satysfakcja moralna) lub w wymiarze społecznym (akceptacja społeczna lub dezaprobata, odrzucenie).

Etyka zawodowa policjanta

Podsumowując: jakie podstawowe funkcje spełnia etyka zawodowa policjanta ?

- Po pierwsze, sprzyja kształtowaniu wrażliwości moralnej funkcjonariuszy. Chodzi tu zwłaszcza o stosunek do tych wartości, które podlegają ochronie ze strony funkcjonariuszy w ramach wykonywanych przez nich funkcji społecznych.
- Po drugie, dostarcza funkcjonariuszom kryteriów oceny i wzorów postępowania. Dotyczy to nie tylko zachowań regulowanych przepisami, ale wszelkich zachowań.
- Po trzecie, reguluje stosunki wewnątrz grupy zawodowej policjantów. Charakter tych stosunków w dużym stopniu decyduje o sprawnym funkcjonowaniu policji, samopoczuciu i zadowoleniu z pracy poszczególnych funkcjonariuszy.

A na zakończenie
jeszcze z historii ...

Zastanów się czy aktualne po
ponad 100 latach ...???

Kodeks etyki zawodowej funkcjonariuszy Policji w II Rzeczpospolitej

PRZYKAZANIA POLICJANTA POLICJI PAŃSTWOWEJ

1. Honor i Ojczyzna – oto hasła, którymi w życiu Twoim masz się kierować.
2. Ojczyzna powierzyła Ci broń i oczekuje, że będziesz Jej godny.
3. Ojczyzna powierzyła Ci wyjątkowe prawa. Tych praw nie nadużywaj, gdyż nie są one przywilejem, lecz obowiązkiem, który sumiennie wypełniasz w służbie Narodu.
4. Przestępstwo jest nieszczęściem. Zachowaj się wobec niego z powagą i ludzkością.

PRZYKAZANIA POLICJANTA POLICJI PAŃSTWOWEJ

5. Pomóż temu, kto Twojej pomocy potrzebuje i obchodź się ze wszystkimi tak, jak byś chciał, by się z Tobą obchodzono.
6. Bądź odważny, sumienny, ostrożny i nie zawieź nigdy zaufania przełożonego. Nadużycie zaufania jest hańbą. Mów prawdę, gdyż kłamstwo jest tchórzostwem.
7. Pamiętaj, że nosisz mundur. Jak Cię widzą, tak Cię piszą. Bądź więc zawsze schludnie i czysto ubrany i nie zaniedbuj wyglądu zewnętrznego.

PRZYKAZANIA POLICJANTA POLICJI PAŃSTWOWEJ

8. Żyj skromnie, zachowaj przez to niezależność. Nie przyjmuj żadnych podarunków, gdyż to zobowiązuje. Jako policjant nie możesz mieć zobowiązań. Życie ponad stan jest hańbą i prowadzi do nieszczęścia. Pijaństwo zabierze Ci ludzką godność, staniesz się pośmiewiskiem rodaków i zasłużysz na pogardę dzieci.
9. Pamiętaj, że Cię podsłuchują, więc nie mów publicznie o sprawach służbowych. Zachowaj umiar w mowie.

PRZYKAZANIA POLICJANTA POLICJI PAŃSTWOWEJ

10. Bądź w życiu i służbie sprawiedliwy.
11. W wystąpieniach przeciw wrogom Ojczyzny bądź bezwzględny, pamiętaj jednak, że dobry żołnierz gardzi okrucieństwem.
12. Rozkazów przełożonych słuchaj bezwzględnie, bądź wzorem dla podwładnych, którzy Ciebie pilnie obserwują. Jeśli żądasz od innych, by byli dobrymi kolegami, pamiętaj sam o koleżeństwie.

PRZYKAZANIA POLICJANTA POLICJI PAŃSTWOWEJ

13. Miej pogardę dla pochlebców.

14. Pamiętaj, że jesteś żołnierzem.

Nie zaniedbuj ćwiczyć się w żołnierskiej sprawności i ucz się ciągle, pamiętając o tym, że obywatele widzą w Tobie człowieka, który musi wiedzieć wszystko.

Komendant Główny Policji Państwowej
gen. insp. Józef KORDIAN-ZAMORSKI
(„Na posterunku”, nr 5 z 1938 roku)